

دیدگاه

موضوع: کاهش تقاضای موثر مانع جدی پیش روی رشد بخش صنعت

شماره: ۸۱۷

تاریخ: ۱۳۹۶/۱۱/۰۲

تهیه و تنظیم: دکتر افسانه شفیعی

توضیح اجمالی:

بخش صنعت طی دوره ۹۵-۱۳۹۱ با تجربه رشدهای پرنوسان و کند در دامنه ۹- الی ۱۳,۳ درصد توانست تنها متوسط سهم ۰,۱۴ واحد درصدی از متوسط رشد اقتصادی ۱,۲۴ درصدی را به خود اختصاص داد (یعنی طی دوره موردنظر بخش صنعت بطور متوسط حدود ۱۲ درصد در رشد اقتصادی سهم داشته است). از جمله دلایل این امر می توان به کاهش تقاضای موثر برای محصولات صنعتی اشاره داشت که در سه گروه مشتمل بر «کاهش اندازه تقاضا در بازار داخلی»، «کاهش توان رقابت پذیری محصولات تولیدی ساخت داخل در برابر رقبای خارجی» و «تاثیرپذیری شدید فروش شرکت های صنعتی در بازارهای داخلی و خارجی از تکانه های قیمت ارز» قابل طبقه بندی است.

جدول (۱): رشد زیرگروه صنعت و سهم آن از رشد اقتصادی (درصد)

متوسط	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
۱,۲	۶,۵	-۰,۳	۱۳,۳	-۹	-۴,۵	رشد زیرگروه صنعت (درصد)
۱,۲۴	۱۱,۱	-۰,۴	۳,۶	-۰,۷	-۷,۴	رشد اقتصادی (درصد)
۰,۱۴	۱,۱	-۰,۱	۲,۱	-۱,۶	-۰,۸	سهم زیرگروه صنعت از رشد اقتصادی (واحد درصد)

ماخذ: مرکز آمار ایران.

الف) کاهش اندازه تقاضا در بازار داخلی:

- کاهش قدرت خرید خانوارها (کاهش ۲۰,۷ درصدی سطح درآمد ملی واقعی و ۱۸ درصدی مخارج مصرفی خانوارها در دوره ۹۵-۱۳۹۰).
- کاهش مخارج دولت (متوسط رشد سالانه مخارج جاری معادل ۴ درصد، متوسط رشد سالانه مخارج سرمایه گذاری در بخش ساختمان ۰,۶ درصد و کاهش متوسط رشد سالانه مخارج سرمایه گذاری در بخش ماشین آلات و تجهیزات ۱۳,۶ درصد طی دوره ۹۵-۱۳۹۰).
- کاهش مخارج سرمایه گذاری (کاهش ۶۱ درصدی مخارج سرمایه گذاری صنعتی برحسب پروانه های بهره برداری طی دوره ۹۱-۱۳۸۷ و سپس بهبود نسبی تا سال ۱۳۹۵ به میزان ۵۲ درصد عملکرد سال ۱۳۸۷ (به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۰).

ب) کاهش توان رقابت پذیری محصولات تولیدی ساخت داخل در برابر رقبای خارجی:

- قیمت گذاری کالاهای صنعتی به صورت هزینہ - افزوده (متوسط رشد ۱۸,۱ درصدی شاخص قیمت کالاهای صنعتی طی دوره ۹۵-۱۳۸۵).
- فشار قاچاق در دامنه ۲۵-۱۵ میلیارد دلار طی دوره ۹۵-۱۳۹۲ (نساجی و پوشاک با سهم ۱۳ درصدی، لوازم خانگی با سهم ۱۱ درصدی و موبایل با سهم ۱۰ درصدی).
- جایگاه ضعیف حقوق مصرف کنندگان در برنامه های تولید صنعتی و در نتیجه کاهش وفاداری مشتریان (رتبه ۱۲۷ ایران از میان ۱۴۴ کشور در شاخص مشتری مداری کسب و کارها به عنوان یکی از زیرشاخص های رقابت پذیری جهانی در سال ۲۰۱۶).

ج) تاثیرپذیری شدید فروش شرکت های صنعتی در بازارهای داخلی و خارجی از تکانه های قیمت ارز (سه برابر شدن قیمت ارز طی دوره ۹۳-۱۳۸۸ به کاهش فروش صنایع منجر شد).

نکات کلیدی:

با عنایت به نقش عوامل متعدد در کاهش تقاضای موثر بخش صنعت پیشنهادات زیر قابل ارایه است:

- افزایش مخارج عمرانی دولت یا واگذاری طرح های عمرانی نیمه تمام به بخش خصوصی با استفاده از روش های مختلف PPP.
- توسعه سرمایه گذاری خارجی بویژه سرمایه گذاری مشترک با تاکید بر طرح های دارای پتانسیل صادراتی.
- تمرکز جدی بر افزایش بهره وری بخش های صنعتی به منظور کاهش قیمت تمام شده (ایجاد واحدی در بدنه وزارت جهت پیگیری امور مربوطه).
- اصلاح ساختار حمایتی بخش تولید از طریق ایجاد تناسب بهتر در نظام تعرفه های و ارزی (کاهش تعرفه و واقعی کردن نرخ ارز) جهت کاهش قاچاق.